

több pontjáról kiterjedt, pompás kilátás nyílik s a fővároshoz való közeli fekvése élénk látogatottságot biztosít részére.

Mivel a sziklacsoport terv szerint kezelt véderdőhöz tartozik, különösebb gondozásra nem szorul, csupán kőbányászattal való megbolygatás ellen kell védeni.

16. *Éleskő*-nek nevezik azt a sziklát, mely a telkii kir. közalapítványi erdőhivatal által kezelt erdőbirtokon Budajenő község határában a telkii gazdasági osztály 1/b. részletében van, a Perbál községbe vezető út közelében.

A szikla magassága 12 m, alul 3 m, fent 1.5 m széles.

17. A Haggemacher-örökösök tulajdonában lévő erdőbirtokon, a Zúgligeti-út mentén van a *Tündérszikla*, melynek anyaga dolomit. A sziklafal magassága a völgy felőli oldalon 29 m.

A szikla tetejéről, melyet a hegy felőli oldalról el lehet érni, szép kilátás nyílik a Zúgligetre.

Az ebtartásról

írta: Róth Gyula.

Az Erdészeti Lapok multévi július havi füzetében cikket írtam az ebtartásról, amelyre *dr. Vadas Zoltán* felelt az 1934. évi XI-ik füzetben (970. o.). Ugyanazt a cikket a közérdekre való tekintettel közöltem a „Vadászati Közlöny”-ben is, ahol *Zalavári, Kiskárpáti és Pán* szóltak hozzá.

A hozzászólásoknak nagyon megörvendtem és hálásan köszönöm, hiszen kifejezetten kértem is. Nagyon szívesen fogadom és meg is fogadom a jótanácsot és a helyreigazítást, különösen, hogyha azt oly nyugodt, nobiles hangon kapom, ahogyan vadásztársaim írtak, akiknek minden sorából kivirágzik ugyanaz az érzés, ami engem is hajtott: jót akarunk, jobbat, hasznosabbat, mint az eddigi volt.

Mert hogy az eddigi rendelkezések még megközelítőleg sem vezettek célhoz, ahhoz nem fér kétség. „*Pán*” a „mai lehetetlen és tarthatatlan ázsiai állapotok”-ról beszél, „*Kiskárpáti*” azt mondja: „Tény az, hogy az ebtartás kérdése, ha ma szabályozva is van, sok hiányt és pótolni valót mutat fel, a szabályzat végrehajtása, ellenőrzése pedig — mást nem mondhatok — mint kritikán aluli”, továbbá az október 15-iki számban „a falusi ebtartás és ekörüli, a vadászterületekre kiható anomáliák is feladatkörébe kell hogy essenek a (vadászati) tudósítónak”. *Zalavári* nem nyilatkozik közvetlenül, de soraiból kiviláglik, hogy a mai helyzet őt sem elégti ki. Hivatkozhatnék még sok más cikkre is, hivatkozhatnék nagyon előkelő tisztviselőkre, akik ugyancsak azt mondták, hogy az ebtartás terén a mai állapotok tarthatatlanok.

De hivatkozom *dr. Vadas Zoltán* igen tisztelt barátomra is, akinek véleménye szerint ugyan „az általam javasolt intézkedések legnagyobb része már hosszú évek óta érvényben vannak”,¹ de aki ennek dacára is megállapítja: „Sajnos, Magyarországon a veszettség még mindig nagy mértékben el van terjedve és épp ezért e tekintetben a legszigorúbb rendelkezések indokoltak”, továbbá: „ezek az adatok (t. i. a veszettségi statisztika adatai. R.) csaknem évről-évre azonosak és azokban nagyobb hullámzás nem áll be... az esetek túlnyomó többségében a gazdátlan, kóbor ebek által okozott marásokra vezethetők vissza”.

Hogyha valami rendszabály évek hosszabb sora óta érvényben áll és mégis semmi javulást nem hoz azon a téren, amelyen segítenie kellene, az azt jelenti, hogy a rendszabály nem felel meg. Hogy vajjon a rendszabály maga rossz, vagy a végrehajtása rossz, az ebből a szempontból mellékes, mert hisz nyilvánvaló, hogy rossz az oly szabályrendelet, amelyet nem lehet végrehajtani, de ne is alkossunk ilyeneket, mert viszont az érvényben lévő rendszabályoknak érvényt kell szerezniük és azokat végre kell hajtaniuk, nem szabad megelégedniük azzal, hogy papirosszabályokat alkossunk, amelyek tetszetősen hangzanak, de életre nem kelnek és céljukat el nem érik.

Cikkemben a veszettségre nem tértem ki külön, de természetesen, hogy minden intézkedést, amely a veszettség elleni küzdelmet előbbre viszi, minden ebtartó vadász is csak örömmel fog üdvözölni, hiszen „*Zalavári*” már a Vadászati Közlöny 1934-ik évi áprilisi számában is követeli a veszettség ellen való védőoltás rendszeresítését általánosságban, nemcsak a pátészorkutyákra.

Nagy hálával fogadom, hogy *dr. Vadas Zoltán* bokrétába gyűjtötte az eddig érvényben lévő rendelkezéseket. Igaz, hogy ezeket minden vadász, aki az ebtartás kérdésével foglalkozik, jól ismeri, de mégis jó, hogyha az ember azokat áttekinthetően együvé csoportosítva láthatja.

Dr. Vadas Zoltán hozzáfűzi, „*hogy ezek a rendelkezések száz százaléki nincsenek egyes vármegyékben végrehajtva, annak főoka*

¹ A cikkemben közölt tíz pontban felsoroltam — mivel kerek egészet akartam nyújtani, — oly rendelkezéseket is, amelyek tényleg részben már régebbi idők óta érvényben vannak. Hiszen, ha nem teszem, joggal meglányolták volna vadásztársaim a javaslatot. Semminemű prioritásra igényt nem emeltem, de hogy külön nem mutattam rá, hogy mi ebből régi, mi új, tettem azért, mert jól tudtam, hogy akik hozzá akarnak szólni, azok ezt úgyis tudják. Van azonban oly dolog is a javasolataimban, ami eddig nem volt érvényben és éppen ezek a döntő momentumok. Hogyha nem lehet azokat keresztülvinni abban az egyszerűsített alakban sem, ahogyan a mai cikkemben hozom, akkor javulást ne várjunk, mert ha az ebtartókat egyáltalán nem tudjuk megrendszabályozni és a hatóság rendelkezéseinek érvényt nem tudunk szerezni, akkor az évenként ismétlődő oltásokat sem tudjuk rendszeresíteni.

a magyar ebtartók nagy részének közömbösségében vagy inkább nem-törődömségében rejlik.” (Erdészeti Lapok. 974.)

Vajjon? Nézzük a rendelkezéseket! „A községek és városok külső határában járó kóbor ebeket a mezőőrök, erdőőrök, továbbá rendőrök és pénzügyőrök kötelesek elpusztítani. Ilyen ebek elpusztításáért a törvényhatóságok az ebadalap terhére a szabályrendeletben jutalomdíjat állapíthatnak meg.” (Erdészeti Lapok. 974.)

Ez a rendelet ugyebár az 1929. XIX. t.-c. alapján lépett életbe, eredetileg a csendőrségre is ki volt terjesztve, az 1934-ik év tavaszán újabb rendelkezés a csendőrökre vonatkozó részt hatályon kívül helyezte.

Nagyon lekötelezne *dr. Vadas Zoltán*, ha tájékoztatna arról — hiszen mint az ebtartással kapcsolatos ügyeknek egy évtized óta előadója, sokkal inkább áll ez módjában, mint bárkinek közülünk —, hogy ez a rendelkezés kb. hány százalékig lett végrehajtva és mennyiben írható a hiányzó százalék „a magyar ebtartók nagy részének közömbössége” terhére?

Szerény magam, mint mindazok a vadásztársaim, akikkel erről a kérdésről beszéltem, azt tapasztaltuk, hogy ez a rendelkezés egyáltalán nincsen, teljes száz százalékig nincsen végrehajtva, nem tudok egyetlen esetről sem, hogy a fentnevezett hivatalos személyek ebben a rendeletben rájuk rótt kötelességnek eleget tettek volna vagy a törvényhatóságok a rendeletben biztosított lehetőséggel éltek volna, pedig ez igazán nem az ebtartókon múlik. Ellenben tudok arról, hogy erdőőr — aki nem ennek a miniszteri rendeletnek alapján, hanem már korábban részemről vagy másoktól kapott rendelkezés alapján elpusztította a kóbor ebet — súlyos kellemetlenséget zúdított a saját nyakába.

Nem akarok közelebről kitérni arra, hogy miért nem lehetséges ennek a rendeletnek végrehajtása, hiszen az a tény, hogy a csendőrséget rendeletileg máris kivették belőle, eleget mond. Mint szolgálati kötelezettség ez egyszerűen nem egyeztethető össze a csendőrnek, rendőrnek és a pénzügyőrnek egyébképpen pontosan, óráról-órára kiszabott és előírt szolgálatával. A mezőőrök, főképpen pedig az erdőőrök ezt a rendeletet megelőzőleg is pusztították a kóbor ebeket, de semmi hasznát sem látják annak, hogy a rendelt ebből „kötelességet” alkotott, főképpen azért nem, mert a rendelet egyszerűen csak „kóbor ebekről” beszél, de nem adja ennek a fogalomnak exakt meghatározását. *Dr. Vadas Zoltán* említi, hogy a bírói gyakorlat kóbor ebnek minősíti azokat az ebeket, amelyeket felügyelet nélkül találunk, de nem említi, hogy a törvény erre semmi tájékoztatást nem ad és hogy még kúriai döntvényeink alapján sem tudjuk a kóbor eb fogalmát úgy körülírni, hogy annak a mező- vagy erdőőrnek, rendőrnek vagy pénzügyőrnek biztosítékot nyujthassunk, hogy a „kötelességszerűen” elpusztított ebre nem-e fog ráfizetni, mert a „felügyelet nélkül találás” nagyon tág fogalom.

Ehhez járul még az 1883:XX. t.-c.-nek 17-ik §-a, a vadászebek „letartóztatásáról”, amelyik nagyon alkalmas arra, hogy a peres eljárást bonyolultabbá tegye. Meggyőződésem szerint minden egyes nagyobb vadgazdaság vezetője adhat ehhez példát bőven a saját praxisából.

Más! „*Harapós ebet nappal biztos módon meg kell kötni, éjjel pedig csak oly zárt helyen lehet tartani megkötés nélkül, honnan nem távozhatik.* (Erdészeti Lapok. 973.)

Ez azt jelenti, hogy a megőrzendő telket oly kerítéssel kell ellátni, amelyen át a kutya ki nem jöhet. Ha sokaljuk a nyakszíjért járó egy-két pengőt, akkor nem követelhetjük az ebtartótól a kerítésnek sok száz pengőre menő kiadását. A rendelkezés egyébiránt csak a „harapós” kutyára vonatkozik, a „nem harapós” járhat szabadon.

Továbbá: „*a szájkosár minősége elő van írva*”, „*a marás lehetőségét kizáró.*” (Erdészeti Lapok 973.) Minden egyes esetben vita indulhat meg az érdekelt ebtartó és az eljáró hatósági közeg között, hogy vajjon a szájkosár „a marás lehetőségét kizáró-e?” A bizonyítás nagyon kockázatos. Ezért kértem és kérem ma is az oly rendelkezést, amely félre nem magyarázható: „a kutya orrát, száját és állkapcsát elülről körülzáró kosár (egyszerű szíjkarika nem elég)”.

„*Városok belterületén minden eb az utcára csak... szájkosárral vagy pórázzal vezetve bocsátható,*” (Erdészeti Lapok 973.), ellenben ebzárlat idején szájkosár és póráz van előírva.

Az érdekelt irodalomban már ismételtelen rámutattak arra, hogy ez a kétféle rendelkezés helytelen és zavaró. A veszett eb marásának veszélye épp úgy fennáll ebzárlat idején, mint azon kívül, viszont a póráz és szájkosár együtt sem nyújt nagyobb biztonságot, mint a jól záró szájkosár. Éppen a közeli multban adott hírt a „Budapesti Hirlap” idevágó esetről:

„*Mihály András* bankigazgató felesége a tavasszal összeütközésbe került a Markó-utcában őrszolgálatot teljesítő rendőrrel. Az összeütközés oka az volt, hogy a bankigazgató felesége nem vezette pórázon német vizsla kutyáját. A kutyán ugyan szájkosár volt és közvetlen úrnője mellett haladt, de azért az őrszemes rendőr kérdőre vonta, hogy miért nem köti meg kutyáját.”

„*Kihágás* miatt fel is jelentette a rendőr *Mihály András*nét.”

„A rendőri büntetőbíró megállapította, hogy a kérdéses időben abban a kerületben, ahol az eset történt, nem volt ebzárlat és felmentette *Mihály András*nét...”

Még a fővárosi rendőrt is zavarba hozta a rendelkezés cikornyás volta.

Szükségünk van az ilyen esetekre? Amikor nagyon könnyen és kifogástalan módon elkerülhetővé tehetjük. Egyszerűen csak szájkosár, de a kutya orrát, száját és állkapcsát elülről teljesen körülfogó szájkosár.

Dr. Vadas Zoltán azt is mondja: „*Nem valósítható meg tehát a*

*Roth-féle hármas kategorizálás, mert törvényes rendelkezéssel áll ellen-
tétben*”¹ (Erd. Lapok 972.)

Tisztelettel kérem, megtörtént már velem régebben a hivatalos tanulmányi vadászterületünkől kifolyólag, hogy nagyon előkelő helyről azt a vádat kaptam, hogy amit kérek — hivatalos jelentésben kértem! — törvényellenes. Ennek az esetnek fejleményei odavezettek, hogy a m. kir. földművelésügyi Miniszter Ur törvényes úton kivételte a vadászati törvényből a tilalmi idők megállapítását és azokat miniszteri hatáskörébe tétette. Ugy vélem, hasonlót most is meglehet, sőt meg is kell tenni minden oly esetben, amikor a törvény egy-egy intézkedése nem felel meg és az élet újat követel. Nem egyeztethető össze a mai idők szociális irányzatával, hogy annak a szegény vadőrnek a mestersége folytatásához szükséges vadászkutya után ugyanazt a magas adótételt kelljen fizetnie, mint amit gazdag emberek fizetnek a mulatságra tartott luxuskutya után, csak azért, mert eddigi törvényeink csak „házőrző és pásztorebet és egyéb ebet” ismernek.² Minden vadászember tudja, mit jelent a farkaskutyák és dobermannok divatja és a dogg és hogy ez új rendelkezéseket követel, mert a többi kutya-fajta együttvéve nem jelent akkora veszedelmet, mint az első kettő, főkép a farkaskutya. A hármas minősítést *Zalavári* is kívánja és *Kiskárpáti* is pártolója.

Ugy vélem, ennyi elegendő annak megokolására, hogy miért kérem a „célirányos” változtatást.

Mivel *dr. Vadas Zoltán* azt is mondja: „*hogy Roth Gyula mit ért a mai rendelkezések „célirányú” megváltoztatásán, azt nem is sejttem,*” szívesen megkísérlem, hogy megmagyarázzam éppen az előzők nyomán.

1. Új intézkedést akarok kérni a kormánytól — amint azt cikkemben is megírtam — a kérdésnek a vadásztársakkal való megvitatása után.

2. Oly intézkedést akarok kérni, amely számol a való étellel és amely végre is hajtható, ne csak papíron kelljen maradnia.

3. Kérni akarom nemcsak a „kóbor kutya” fogalmának oly megállapítását, amely — emberileg véve — kizárja a kétséget, hanem oly ismertető jelnek megalkotását és elrendelését, amely az első pillantásra felismerhetővé teszi, hogy kóbor kutyával állunk-e szemben vagy nem? (Mivel *dr. Vadas Zoltán* is megállapítja, hogy a veszett-

¹ Érdekes, hogy ezt a törvényellenességet nem egy törvényhatóság is elkövette, mert, amint az ebadókról szóló kimutatásom igazolja (L. márciusi cikk), a legtöbbje három vagy négy kategóriába sorolta a kutyákat.

² Ami a „jogorvoslatot” illeti (*Vadas*: Erd. Lapok 972.), a soproni túl magas kirovást megfellebbeztem, nem a magam számára, hanem a vadőrök részére kértem leszállítást, de nem kaptam orvoslátot. Megmaradt a 20 (húszt) pengő, az országban a legmagasabb vadászebadó. A következő Vas megye 12 pengővel, azután Baranya 10 pengővel, Zala 8 pengővel, a többi mind kevesebb. Ily kirívó anomáliák ellen szükség volna országos kormányintézkedésre.

ségi esetek okozói túlnyomó többségben a kóbor ebek, mivel továbbá minden vadász tudja jól, hogy a vadászat legsúlyosabb károsítói ugyancsak a kóbor ebek, úgy vélem, nincs mit megokolnom, hogy miért óhajtom éppen a kóbor eb kérdését az új intézkedések tengelyévé tenni.)

4. Kérni akarom az oly intézkedést, amely — akár adózási kedvezmények, akár jutalmak útján — előre viszi hazánk fajkutya-tenyésztését.

Ebben a négy pontban benne van nagy vonásokban és elvi irányvágással mindaz, amit első cikkemben 10 pontban felsoroltam. Félreértések kikerülése végett külön kiemelem, hogy a régi rendelkezések bevált intézkedéseit nem óhajtom kiküszöbölni, továbbá, hogy a veszettség ellen való oltások általános rendszeresítését én is kívánom.

Most engedjék meg vadásztársaim, hogy az ő megjegyzéseikre itt kitérjek. Bocsánatot kérek, hogy bizony hosszadalmas lesz a cikkem, de nem tudom, hol és mit vághatnék le belőle.

Zalavári a nyakszíjat, ill. a név stb. rávezetését nem tartja célhoz vezetőnek, mert a kutyákat csak nagyon kis százalékban tudnók elfogni. Előrebocsátom, hogy nagyon szívesen állanék én is a radikális megoldást kérők közé: hadd szóljon a puska! Azonban számolok a lehetőségekkel és ezért arra törekszem, hogy oly csapást vágjak, amely járhatóvá válik és amely, ha nem is száz százalékban váltja be kívánságainkat, de mégis hatalmas lépéssel vihet előre.

Ami az „elfogást” illeti, olyan tapasztalt vadásznak, mint *Zalavári*, nem kell, hogy magyarázzam, hogy vannak fogások, amelyek az elfogások %-át lényegesen emelik az 1% fölé. Ma, igaz, önmagam már nem nagyon töröm magam a kóbor kutyák után, de ne méltóztassék gondolni, hogy amiért katedráról beszélek, elméletet beszélek. Nem lehet minden kóbor kutyát elfogni, de boldogult fiatal koromban úgy kb. 50%-ig biztosra mentem. Sokszor megcsináltam azt a régi tréfát, hogy cédulán üzenetet kötöttem a kutya nyakára — nem a szíjra, mert akkor nem igen volt, hanem madzagra — a gazdájának. Egy tüzelő szuka és jóillatú ételdarabok, a hirhedt dróthurok, igen jó szolgálatot tesznek, sőt — amit, úgy látszik, nem sokan tudnak — a tüzelő szukanak vizelete, palackból apró cseppekben kiszórva — egy liter 1—2 kilométerre is elég — bámulatos hatással van a kankutyára, nemcsak a rügyfakasztó tavasz idején. De én tulajdonképpen nem is azért kérem a nyakszíjat, hogy elfoghassam a kutyát és leolvashassam a gazdája nevét — bár ez is benne van és sokszor kívánatos —, a fő-célom ezzel: *ismertetőjelet a gondozott, a „nem kóbor” kutyának.*

Minden intézkedésnek, ill. a keresztülvihetőségének alapja az, hogy mindazt, amit az intézkedés egyrészről védeni, vagy másrészről elhárítani akar, a gyakorlatban felismerhetővé tegye. Csak az oly tárgyak vagy élőlények iránt hozhatók sikeres intézkedések, amelyeket

az eljárásra hivatott közegek könnyen, gyorsan és biztosan fel tudnak ismerni. Hiába rendeli el a hatóság kötelező erővel a kóbor eb elpusztítását, hogyha adott esetekben csak hosszú bírói eljárás útján állapítható meg, hogy a lelőtt kutya kóbornak volt-e minősíthető vagy nem. Az első kellemetlen tapasztalat után az illető közeg óvatosan be fogja húyni a szemét és nem fogja meglátni azt a kutyát, még ha eredetileg nagy passzióval fogott volna kötelességének teljesítéséhez.

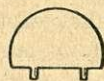
Mivel pedig tudom, hogy a kóbor kutyát nem tudjuk megjelölni, a másik oldalról akarok nekifogni és megjelölöm a „nem kóbor” kutyát! *Hogyha a hatóság kimondja rendeletben, hogy minden, az ismertető jellel el nem látott kutya kóbor ebnek minősítendő, amelyet minden arra jogosított elpusztíthat,* tekintet nélkül arra, hogy van-e valaki a közelében vagy nincs és hogy a kutya házak közelében van-e vagy nincs, hajt-e vagy nem, ezzel biztosítja az eljáró embert (vádászt, vadórt, erdőórt), hogy per esetére a bíróság felmentő ítéletet kell hozzon. Ez magában véve már igen nagy előnyt jelentene a rendelkezés sikere felé.

Ha ehhez hozzáfűzzük azt, amit előző cikkem 6. pontjában ajánlottam: Tilalmi időben — február 1-től július 31-ig — a vadászterületen szabadon járó minden kutya — még az ismertető jellel bíró vagy szájkosárral ellátott is — kóbor kutyának minősítendő, tehát — hat hónapon át — elpusztítható ismét, tekintet nélkül a mellékkörülményekre, akkor kétségtelen, hogy már ez a két pont lényeges javulást hozna a mai viszonyokkal szemben és a ténylegesen kóborló, felügyelet nélkül csatangoló kutyák ellen nagyon kiadós segítséget jelentene.

Ha hozzávesszük még azt a szigorítást, amit előző cikkemben a 7., 8. és 9. pont alatt ajánlottam (7.): A kutya, amely idegen területen vadat hajt, kóbornak minősítendő és elpusztítható, még ha van is nyakszíja és ha a gazdája közelében is van — kivéve, hogyha a szomszédos terület vadászati jogosultja előre bejelenti, hogy a kutyával vadászni fog és kutyája vadászat közben kerül túl a határon. Továbbá (8.), vadászatra nem jogosított egyének kutyái, ha vadat hajtának, kivétel nélkül kóbor ebek minősítendők és elpusztíthatók, végül (9.), hogy ebzárlat idején a szájkosár nélkül vadászterületen szabadon járó kutya ismét kóbornak minősítendő minden mellékkörülményre való tekintet nélkül, akkor, úgy vélem, meg van az alapja annak, hogy a mai helyzetnél lényegesen jobbat, sőt emberi mértékkel mérve, az elérhető legjobbat kaptuk a vadvédelem szempontjából, ami kihát a veszettség ellen való küzdelemre is. Ezt pedig nem látom kivihetetlennek.

Az ismertető jelet nem tudom másban találni, csak a nyakszíjban. Mérlegelve a költség, a körülményesség, a lopás, stb. szempontjából felhozottakat, a következő, úgy vélem, egyszerű és olcsó megoldást

○ ○ ○ SOPRON VÁROS ○ ○ ○

javasolnám, kérve újra a hozzászólásokat. Magyarázatul csatolok rajzvázlatokat is, amikhez — úgy vélem — egyéb magyarázat nem kell.

Hagyjuk el teljesen a mai fémbélyeget, a kutyamárkát. Tegyük helyébe a rajzban bemutatott síma, egyszerű, erős bőrszíjat, amelyet a hatóság szolgáltat ki az ebadó fejében, bele is préselve a bőrbe hivatalos bélyegét, címer vagy név. Évenként tehát új ily nyakszíjat kapna a kutya, az előző évinek visszaadása fejében. Nagyobb kutyáknál kb. 3, kisebbeknél kb. 2 cm szélességgel számítva, azt is hozzávehetjük, hogy ez a szíj valami feltűnő, rikító színre lenne kicserezve. A nyakszíj több „likra szólna”, hogy a kutya „nyakbőség”-vel is számoljunk, a nyakra oly csavaros, lapos gombbal erősítendő, amilyenekkel a gépszíjakat is szokták toldani, amely csak egy bizonyos kétfogú kulccsal nyitható ki (esetleg ú. n. patentgombos lehetne, amely csak becsukható, de egyáltalán nem nyitható, ennek a leszedéséhez csipőfogó kell). A csavaranyába belepréselhető gyárilag a város, illetve vármegye neve, az évszám és beleverhető a kutyának a jegyzékben való sorszáma, elfogás esetére igazolásul.

Ilyen szíj egyszerű, olcsó — csat sincs rajta, sem varrás —, már nagyobb távolságból is felismerhető, színével is jellemző, a legszükségesebb azonossági adatok a csavaranya, illetve gomb esetén annak felületén rajta vannak. Az így felrakott nyakszíjat nem lehet — legalább egykönnyen nem lehet — leszedni, ami a lelopás, vagy egyéb visszaélés ellen védelmet nyújt.

Tudom jól, hogy visszaéléseket — lopás, kicszerelés, illetve leszedés stb. — teljesen kizárni így sem lehet, de mégis sokkal inkább meg vannak nehezítve, mint a mai nyakszíjaknál, amelyek nagyon könnyen lelophatók, vagy a fémmárkáknál, amelyek egy szeggel, vagy bicsakkal is leemelhetők.

Emellett azok számára, akik az egyébkép nem lényeges többköltséget nem sajnálják, külön fémlapokkal felszerelt szíjak is készíthetők (csat ezekre sem kell), amelyekre a tulajdonosnak és a kutyának nevét is rá lehet írni.

Ajánlom ezt a javaslatomat vadásztársaim szíves figyelmébe, ha talán első pillanatra idegenszerűnek is tetszenék, mert a mai rendszertől való teljes eltérést jelent, de úgy gondolom, hogy ez járható út volna.

Véleményem szerint feltétlenül abból a már fentebb említett gondolatból kell indulnunk, hogy a védett kutyákat könnyen és biztosan felismerhetővé kell tenni. Ha falun a szíj rendszeresítését nem is lehet esetleg keresztülvinni — hiszen több cikkíró rámutat arra, hogy ma nincs is hivatalos személy, vagy apparátus erre a célra —, megelégedhetünk azzal, hogy a hivatalos ismeretűjellel — a nyakszíjjal — el nem látott kutyák hivatalosan kóbor kutyáknak lesznek minősítve, ami per esetén döntő tény. Úgy vélem, ha gyakrabban fog előfordulni, hogy a vádaszbérlő lelötte, vagy lelövete a nyakszíjnélküli kutyát és a tulajdonos az ezért indított pörét rendszeresen elveszti, a falun is rá fognak fanyalodni a hivatalos nyakszíjra, ami — bár csökkenti a vadászati szempontból vett előnyét —, de egy lépés a rend felé.

Hogy vajjon országosan teljesen egységes rendezés lesz-e vagy más a városokban, más a falun, hogy továbbá a jegyzékek fel lesznek-e és miképpen lesznek felfektetve, hogy miképpen kell eljárni a kutya elfogása körül, hogy az adózás szempontjából hármias vagy még többes kategória lesz-e, adunk-e kedvezményt a fajkutyáknak, vagy nem, annak a magam részéről döntő súlyt nem tulajdonítok és csak a teljesség kedvéért terjeszkedtem ki arra is, hogy *a legfontosabb kellékeknek és ismertető jelnek a hivatalos nyakszíjat tartom.*

A kutyáknak adózási kategóriákba való sorolását szükségesnek tartom és pedig azon az alapon, hogy az a kutya, amely vagyont ment, illetőleg őriz, vagy amelyik a gazdáját segíti a mindennapi kenyerének keresésében — az legkevésbé legyen terhelve. Az úrvadásznak kutyáját és a tisztán csak parádénak és mulatságnak tartott kutyák közül a nem veszedelmes ebeket — öleb, foxterier, tacsó — már magasabbra lehet adóztatni, de a farkaskutyára, a Dobermannra és a doggra, amelyek úgy az emberre, mint a vadra nagyon veszélyesek, a legsúlyosabb adót kell róni, sőt, minden más tekintetben is a legszigorúbb eljárás alá kell ezeket vonni. (A felsorolásom nem tart igényt a teljességre, a fel nem sorolt fajok a hozzájuk hasonlók osztályába sorolandók.)

A fajkutyának megkülönböztetését, nagyon szeretném, ha erre módot tudunk találni. Nem értem ezt úgy, hogy törzskönyvezés kell ezek számára és a fajjellegek megítélése körül — legalább egyelőre — bizonyos enyheséget koncedálnék, mert tudom, hogy a törzskönyvezés „mindennapi használatra” drága és körülményes. Hogy miért vetetem fel mégis ennek gondolatát? Mindig bántott és bánt, hogyha látom, hogy a magyar faluban, de a városokban is, bőségesen meg-

találjuk azt a bizonyos „promenáde-keveréket”, amelyek törzsfájának levezetésébe a tudós kinológusnak is beletörne a bicskája, amikor van három tősgyökeres és jól ismert magyar kutyafajunk: a komondor, a puli és kuvasz, amelyek mindegyike a magyar falunak díszére válhatnék. Németországban működik az Ungarischer Komondor Klub, amely már akkor is dolgozott, amikor a komondornak hazájában talán egy lélek sem törődött még ezzel a kutyával. A puliról német természettudományi lap, a Kosmos, valóságos dicsőhimnuszt zengett, amely ebbe a pár szóba összpontosult: versteht buchstäblich jedes Wort! Nem hiszem, hogy a kutya értelmességének jelzésére nagyobb dícséretet és tömörebben fogalmazott mondatot lehessen találni. Engedjék meg, hogy ez alkalommal, a hosszadalmasság dacára is, elmondjam a puliról azt, amit én is abból a német lapból tudtam meg. Amikor az angolok — nem is olyan nagyon régen — először bekerültek a titokzatos Tibetbe, találtak ott egy kutyafajtát, amit nem ismertek és amit elkereszteltek „Lhassa-terrier”-nek. Amikor ennek ismerete terjedt, a kinológusok ráeszméltek arra, hogy a Lhassa-terrier nem egyéb, mint a magyar puli. Jele annak, hogy ez a kutya már az ősmagyarokkal került be az őshazából.

Ha nem is törzskönyvezett és tiszta pedigrés ebekkel látjuk el a magyar falut, de ne nézzük teljes tétlenül, hogy az idegenből hozott mindenféle kutya, amelyek intelligenciája gyakran mélyen alatta marad a három említett ősmagyar kutyafajtának, kiszorítja azokat a kutyákat, amelyek évszázadok óta a magyar tanyának és a magyar nyájnak őrzésére voltak nevelve, ennek a célnak kifogástalanul meg is tudnak felelni, emellett a vadászatra, illetve a vadállományra még csak megközelítőleg sem hoznak oly nagy kárt, mint az idegen farkaskutya és a Dobermann.

Ha Rhode—Island törzsekkel és Khaki—Campell kacsákkal tudjuk pártolni és emelni a magyar baromfityénysztest, hogyha a magyar parlagi tyúk nemesítését tudjuk propagálni, a magyar ház-őrző és a pásztoreb nem érdemel meg ugyanannyi gondozást? Akár adókedvezmény, akár jutalom, akár ingyen való adomány útján, de támogassuk a magyar, még hozzá tősgyökeres, ősi magyar kutyát. Ez a gondolat vezetett, amikor a fajkutyáknak kedvezményt javasoltam nemcsak a vadászkutyáknál, de általánosságban az „egyéb” kutyáknál is, eltekintve attól, hogy a vadászat és a fajkutya szoros okozati kapcsolata vitán felül áll.

A hadi- és rendőr-kutyák adómentességével szemben nincs semmi kifogásom, de viszont éppen ezeknél szigorúan kell körülírni azok minőségét és azt, hogy ezek csak vezetővel járhatnak, még a szabadban is, mert ezektől követelni kell a támadást, ami a veszélyt fokozza.

Tisztelettel ajánlom fentieket vadásztársaim szíves figyelmébe és meggondolásába és *dr. Vadas Zoltán* igen tisztelt barátomat is arra kérem, legyen szíves és — éppen azon a fontos felelősségteljes

helyen, amelyiken áll — segítsen minket ahhoz, hogy a mainál jobb, egyszerűbb és célhoz vezetőbb rendelkezéseket kaphassunk. Biztosítom, hogy nemcsak a kutyaveszettség átkát synlő társadalom, hanem különösen a vadászköröknek örök háláját és legteljesebb elismerését fogja megszerezni.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK

Jegyzőkönyv

az Országos Erdészeti Egyesület igazgató választmányának Budapesten 1935. évi január hó 11-én az egyesület székházában tartott üléséről.

Jelen voltak: báró Waldbott Kelemen elnök, gróf Teleki József al-elnök, Bíró Zoltán ügyvezető, Ajtay Jenő, dr. Ajtai Sándor, báró Biedermann Imre, Czillinger János, gróf Esterházy Móric, gróf Festetich Kristóf, gróf Károlyi Gyula, Karsai Károly, Molcsányi Gábor, Nagyszalánczy Brunó, Osztröcluczky Miklós, Papp Béla, báró Prónay György, báró Prónay Gábor, Róth Gyula, Schenkengel László, Valla Ferenc vál. tagok és Lengyel Sándor segédtitkár.

Báró Waldbott Kelemen elnök: üdvözlöm a megjelenteket és az Országos Erdészeti Egyesület igazgató választmányának a mai napra kitűzött rendes ülését megnyitom.

Megállapítom, hogy az ülés határideje és tárgysorozata a választmányi tag Urakkal szabályszerű időben írásban közölve lett és, hogy az ülés a megjelentek számára való tekintettel határozatképes.

Távolmaradásukat kimentették: gróf Andrassy Sándor, Beyer Jenő, Földváry Miksa, báró Inkey Pál, Ivanich Ferenc, Kallivoda Andor, Kovács Gábor, Matusovits Péter, herceg Montenuovo Nándor, Onczay László, örgróf Pallavicini Alfonz Károly, Papp-Szász Tamás, gróf Széchenyi Aladár, Takács Zsigmond, Urbánfy Ignác, Zügn Nándor és gróf Zelensky Róbert választmányi tag urak.

A jegyzőkönyv hitelesítésére báró Biedermann Imre és Nagyszalánczy Brunó választmányi tag urakat kérem fel.

A mai igazgató választmányi ülésünk összehívását a legutolsó ülésen hozott határozat tette szükségessé és az ülés tárgysorozatát tulajdonképpen az előző választmányi ülésen már felvetett két tárgy a gazdasági törvény és az Egyesület ideiglenes alkalmazottainak végkielégítésére vonatkozó javaslat alkotja.

Felmerült időközben egy olyan esemény, amelyikre feltétlenül szükségesnek tartom erről a helyről kitérni.

Amint az urak már tudni méltóztatnak, dr. Kállay Miklós földművelésügyi miniszter úr közbejött politikai események következtében váratlanul megvált állásától.

Bennünket ez a sajnálatos esemény annál fájdalmasabban érint, mert így a miniszter úr Öexcellenciájának nem állott mód-